

Krzysztof Zwierz

SEMINARIUM „RZECZY W MUZEUM”

Dwudniowe międzynarodowe seminarium naukowe zostało zorganizowane przez Muzeum Warszawy i Muzeum Uniwersyteckie w Bergen w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej w dniach 28–29 marca 2017 roku w siedzibie głównej Muzeum Warszawy. Głównym celem spotkania i współpracy w ramach projektu była wymiana wiedzy i doświadczeń związanych w problemem rzeczy we współczesnym muzealnictwie i muzeologii.

Seminarium otworzyli dyrektorzy obu współpracujących placówek: Ewa Nekanda-Trepka (Muzeum Warszawy) oraz Henrik von Achen (Muzeum Uniwersyteckie w Bergen). Pierwszy prelegent, profesor Knut M. Rio (Muzeum Uniwersyteckie w Bergen) wskazał na konieczność postrzegania dziedzictwa kulturowego jako bogactwa i podkreślił rolę muzeów jako jego strażników. Następnie profesor Hans-Jakob Ågotnes, także z Muzeum Uniwersyteckiego w Bergen, podjął temat obiektów muzealnych jako połączenia znaku i materii. Podkreślał materialny wpływ rzeczy na ludzi, zaznaczając jednocześnie, że przedmioty, pełniąc na przykład funkcję eksponatów muzealnych, są przeznaczone również do doświadczania wizualnego. Karolina Tabak z Muzeum Narodowego w Warszawie omówiła rolę archiwalnej dokumentacji fotograficznej we współczesnych muzeach; jako przykład do rozważań posłużyły jej szklane negatywy z lat trzydziestych i czterdziestych XX wieku, które niejednokrotnie prezentują nieistniejące już dzisiaj obiekty muzealne.

W kolejnym panelu Renata Piątkowska opowiedziała, w jaki sposób Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN tworzy swoją kolekcję ekspona-

tów, podkreślając nie tylko historyczną, lecz również emocjonalną wartość przedmiotów. Zaś doktor Magdalena Wróblewska (Muzeum Warszawy, Instytut Historii Sztuki UW) na wybranych „rzeczach warszawskich” – przedmiotach z kolekcji Muzeum Warszawy – pokazała, w jaki sposób rzeczy mogą być uwikłane w historie, a także postawiła pytanie o sposoby zaznaczania podmiotowości i aktywności rzeczy.

W kolejnej – archeologicznej – części seminarium Camilla C. Nordby (Muzeum Uniwersyteckie w Bergen) opowiedziała o znaczeniu obecności fragmentów dziegiu w skandynawskich grobach z epoki wczesnego żelaza, podkreślając jego unikalne cechy i właściwości, które wpłynęły na interakcję między rzeczami a ludźmi. Następna prelegentka, Karolina Blusiewicz (Muzeum Warszawy), przedstawiła znaczenie analizy wyrobów ze skóry pozyskanych podczas badań archeologicznych jako metody badania relacji między rzeczami a ludźmi. Asbjørn Engevik omówił zaś naczynia ceramiczne – garnki w kształcie kubła, charakterystyczne dla Norwegii – pozyskane w czasie badań archeologicznych, jako symbole tożsamości i przynależności regionalnej.

W ostatnim panelu profesor Tonje Haugland Sørensen przedstawił rolę norweskich kościołów słupowych jako obiektów muzealnych, zaś Anna Zasadzińska z Centrum Interpretacji Zabytku opowiedziała o kamienicach zajmowanych przez Muzeum Warszawy jako nośniku idei odbudowy zarówno Starego Miasta, jak i całej Warszawy po zniszczeniach II wojny światowej.

Drugiego dnia uczestnicy spotkali się z kustoszką Zbiorów Malarstwa Obcego, doktor Grażyną Bastek, która opowiedziała o nowej wystawie w Galerii Sztuki Dawnej Muzeum Narodowego w Warszawie. Prelegentka skupiła się na prezentacji koncepcji Galerii, w której kuratorzy połączyli gatunki techniczne, odchodząc od tradycyjnego rozdzielania sztuki „wysokiej” (malarstwo, rzeźba, rysunek i grafika) od rzemiosła artystycznego. Podkreślała – podobnie jak pozostali prelegenci – konieczność wydobywania materialności prezentowanych na ekspozycjach obiektów, jak również omówiła sposoby jej wydobywania. Tego dnia odbyły się również warsztaty dla nauczycieli i edukatorów, prowadzone przez doktora hab. Jacka Wasilewskiego z Wydziału Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego. Pierwsza ich część obejmowała wykład poświęcony technicom opowiadania historii, by przekazywana w nich wiedza była jak najlepiej zapamiętywana. Prowadzący odwoływał się do zbiorów Muzeum Warszawy i sposobów uczynienia z rzeczy – eksponatów muzealnych – bohaterów opowieści, których losy spletają się z losami ludzi (właścicieli, wytwórców lub użytkowników). W drugiej części spotkania przeprowadzono ćwiczenia, podczas których uczestnicy seminarium uczyli się, w jaki sposób opowiadać o rzeczach jako świadkach historii.

Wszyscy referenci w swoich wystąpieniach zastanawiali się, czym jest obiekt muzealny, w jaki sposób rzeczy są uwikłane w historie, jak je pokazywać i jak o nich opowiadać. Dyskutowano nad problemem obecności rze-

Obrady podczas pierwszego dnia seminarium, fot. Muzeum Warszawy

czy – materialnego przedmiotu – we współczesnych muzeach, jak również na temat najnowszych teorii we współczesnej humanistyce. Rozmawiano również o problemach konserwatorskich, które wiążą się z materialnością rzeczy. Zastanawiano się wreszcie nad wpływem materialności rzeczy na ekspozycje muzealne i na sposób opowiadania historii w muzeach. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele: Muzeum Uniwersyteckiego w Bergen, Muzeum Warszawy, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN oraz Muzeum Narodowego w Warszawie.

Seminarium stanowiło część kampanii promującej projekt „Muzeum Warszawy OdNowa”. Było też inauguracją opracowanego przez Muzeum Warszawy programu badań, które jest prowadzone wokół trzech dużych zagadnień: „Rzeczy warszawskie”, „Fenomen Warszawy” oraz „Muzealnictwo, muzeologia”.

Wydarzenie zostało zrealizowane w ramach dodatkowego działania partnerskiego pn.: „Rzeczy w muzeum – seminarium, wizyty studyjne, publikacja” dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009–2014 w ramach części “b” Funduszu Współpracy Dwustronnej, w związku z realizacją projektu „Modernizacja, konserwacja oraz digitalizacja obiektów zabytkowych siedziby głównej Muzeum Warszawy przy Rynku Starego Miasta w Warszawie”. Projekt i dodatkowe działania partnerskie realizowane są dzięki wsparciu udzielonemu z funduszy norweskich i funduszy EOG, pochodzących z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii, a także środków krajowych.